

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

ALİ AKTAŞ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2016/14178)

Karar Tarihi: 17/7/2019

R.G. Tarih ve Sayı: 11/9/2019-30885

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Engin YILDIRIM
Üyeler : Celal Mümtaz AKINCI
Muammer TOPAL
M. Emin KUZ
Yıldız SEFERİNOĞLU
Raportör : Burak Cenk İLHAN
Başvurucu : Ali AKTAŞ
Vekili : Av. Suat ÇAKAN

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, tutuklamanın hukuki olmaması nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 8/8/2016 tarihinde yapılmıştır.

3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.

4. Komisyon tarafından başvurucunun tutuklamanın hukuki olmaması nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiği iddiası bakımından kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına, diğer temel hak ve özgürlüklerin ihlal edildiğine yönelik iddiaların kabul edilemez olduğuna 7/3/2019 tarihinde karar verilmiştir.

5. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık görüşünü bildirmiştir.

6. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmuştur.

III. OLAY VE OLGULAR

7. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ve Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) aracılığıyla erişilen bilgi ve belgeler çerçevesinde ilgili olaylar özetle şöyledir:

8. Türkiye 15 Temmuz 2016 tarihinde askerî bir darbe teşebbüsüyle karşı karşıya kalmış, bu nedenle 21/7/2016 tarihinde ülke genelinde olağanüstü hâl ilan edilmesine karar verilmiş ve olağanüstü hâl 19/7/2018 tarihinde son bulmuştur. Kamu makamları ve yargı organları -olgusal temellere dayanarak- bu teşebbüsün arkasında Türkiye'de çok uzun yıllardır faaliyetlerine devam eden ve son yıllarda Fetullahçı Terör Örgütü (FETÖ) ve/veya Paralel Devlet Yapılanması (PDY) olarak isimlendirilen bir yapılanmanın olduğunu değerlendirmişlerdir (*Aydın Yavuz ve diğerleri* [GK], B. No: 2016/22169, 20/6/2017, §§ 12-25).

9. Darbe teşebbüsü sırasında ve sonrasında ülke genelinde darbe girişimiyle bağlantılı ya da doğrudan darbe girişimiyle bağlantılı olmasa bile FETÖ/PDY'nin kamu kurumlarındaki örgütlenmesinin yanı sıra eğitim, sağlık, ticaret, sivil toplum ve medya gibi farklı alanlardaki yapılanmasına yönelik olarak Cumhuriyet başsavcılıkları tarafından soruşturmalar yürütülmüş; çok sayıda kişi hakkında gözaltı ve tutuklama tedbirleri uygulanmıştır (*Aydın Yavuz ve diğerleri*, § 51; *Mehmet Hasan Altan (2)* [GK], B. No: 2016/23672, 11/1/2018, § 12).

10. Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu (HSYK) İkinci Dairesinin 16/7/2016 tarihli kararı ile -Alaşehir Cumhuriyet savcısı olarak görev yapmakta olan- başvuruçunun görevden uzaklaştırılmasına ve 24/8/2016 tarihinde meslekten ihraç edilmesine karar verilmiştir.

11. Alaşehir Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından başvuruçunun hakkında ceza soruşturması başlatılmıştır.

12. Başvuruçunun, anılan soruşturma kapsamında 17/7/2016 tarihinde gözaltına alınmıştır. Başvuruçunun 18/7/2016 tarihli Savcılık ifadesinin ilgili kısmı şöyledir:

"...Atılı suçlamayı anladım. Kesinlikle kabul etmiyorum. Benim bu suçtan uzaktan yakından alakam yoktur. HSYK 2. Dairesi'nin benim meslekten çıkarılmayı gerektirir nitelikte ağır gördüğü suçlamanın ne olduğunu, delillerin ne olduğunu anlamış değilim. Bunları anlamadığım için suçlamaları kabul etmiyorum. 2001 yılında Mardin Mazıdağı'nda Kaymakamlıkça sınav düzenlendi. Dereceye giren öğrencileri o dönem cemaate bağlı olduğu bilinen Sur Dershanesi'ne ücretsiz gönderecekti. Ancak benim önceki seneden ÖSS'ye girdiğim için yüksek bir puanım vardı. Bu puan ile başka dershanelere de başvurmuştum. Bu şekilde Uğur Dershanesi'ne kayıt yaptırдыm. Uğur Dershanesi'ne gittim. Hatta o dönem Kaymakamlık sınav birincisi olarak cemaatin dershanesine yönlendirmeye çalıştı. Ama ben yine de Uğur Dershanesi'ne gittim. Daha sonra da Ankara Hukuk Fakültesini kazandım. Okulda iken birinci yıl devletin yurdu olan Kocatepe yurdunda kaldım. Diğer üç sene de cemaatlerin yurtlarında veya evlerinde kalmayıp, arkadaşlarım ile özel evde kaldım. Ev arkadaşlarımdan kimi hâkim savcı, kimisi de doktordur. Bu kişiler halen görevdedirler, alınmadılar. 2006 yılında üniversiteden mezun oldum. 2007 yılında açılar hâkim ve savcı sınavını kazanarak 2007 yılı Ağustos'ta staja başladım. 2008 yılı Ekim ayında da mesleğe fiilen başladım. Stajımı Ankara'da yaptım. Hiçbir zaman cemaatteki hiçbir kişi ile ilişkim olmadı. Oğlum M.D. Üstek Koleji'ne gitmektedir. Yaşı 6'dır. Buranın da cemaatle bir bağlantısı yoktur. Ömrü hayatımda dini sohbetlere hiç katılmadım. Bu grubun da ne şekilde sohbet yaptığını bilmem. Bu grupla hiçbir şekilde ilişkim olmadı. Dolayısıyla yayınlarına da üye olmadım. Vakıfbank'ta hesaplarım vardır, Bunun dışında bir de eşimin Halk Bankası'nda hesabı vardır. Finans kurumlarında hesabımız yoktur.

Kesinlikle ilişkim olmadığı bu gruba başışta bulunmadım. Hâkim ve savcılık sınavına evimde hazırlandım. Akademideyken sınıf temsilciliği, albüm kurulu gibi kurullara girmedim. Umre dışında yurt dışına gitmedim. Umreye gidiş zamanım 2016 yılı şubat-Mart ayları arasındır. Umrede 14 gün kaldım. Sakarya Merkez, 2011-2013 Solhan/Bingöl, 2013-2015 Sungurlu/Çorum, 2015 Temmuz ayından itibaren Alaşehir'de görev yaptım. Sungurlu'da iken HSYK Teftişi geldi. Bu teftişten 75 puan aldığımı hatırlıyorum. Teftiş yapan müfettişleri ise hatırlamıyorum. 2014 yılında yapılan HSYK seçiminde sandık müşahitliği, vesair herhangi bir görevim yoktur. Hatta oy kabininde oy kullandığım sırada bacanağım beni aradı. Bu sırada telefonun yanında görevliler vardı. Bu durumu görevliler de gördü. Telefonum onların yanında çaldı. 15 Temmuz 2016 tarihinde Türkiye'de meydana gelen olaylarda izinde olmam sebebiyle Çanakkale'de iken basın yani televizyon yolu ile haberdar oldum. Normal şartlarda pazar günü Alaşehir'e görevimin başına dönecektim. Ancak olayların üzerine HSYK tarafından izinler iptal edildi. İzinlerin iptali ile Alaşehir İlçesi'ne cumartesi günü akşam 17:30 sıralarında dönüş yaptım. Özel yetkili herhangi bir yerde çalışmadım. Bana bugüne kadar herhangi bir unvan teklifi olmadı. Benim n cemaatle ne de 15 Temmuz'da yaşanan olaylar ile hiçbir ilgim yoktur. Listede adımın neden yer aldığını HSYK bilir. Adımı oraya koyanlar bilir. Beni sevmeyen biri bugüne kadar ilişkim hiçbir şekilde olmayan cemaatle ilişkim olduğu şeklinde beni fişlediğinden dolayı şu anda buradayım. Atılı suçlamaları kabul etmiyorum. Etkin pişmanlık hükmünü anladım. Ben suç işlemedim. Serbest bırakılmak istiyorum. Aramada el konan bilgisayar, CD, flaş disk, iki adet telefonun hiçbir suç unsuru yoktur. Dolayısıyla tarafıma teslim edilmesini istiyorum."

13. Savcılık ifadesinin ardından tutuklanması istemiyle Alaşehir Sulh Ceza Hâkimliğine sevk edilen başvuruçunun Alaşehir Sulh Ceza Hâkimliği tarafından 18/7/2016 tarihinde sorgusu yapılarak tutuklanmasına karar verilmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"şüpheliler hakkında HSYK 2. Dairesinin FETÖ Terör Örgütüne üye olduklarından dolayı 16/7/2016 tarihli savcılıktan açığa alma kararı, Ankara Cumhuriyet Başsavcılığının ihbarı, şüphelilerin üzerine atılı suçların vasıf ve mahiyeti, kanunda belirtilen cezaların alt ve üst sınırı, delillerin tam olarak toplanmamış olması, suçun temadi ettiği adli kontrol uygulamasının bu aşamada yetersiz kalacağı dikkate alınarak tutukluluğun bu aşamada ölçülü olduğu anlaşıldığından 2802 Sayılı Hâkim ve Savcılar Kurulunun 94. maddesi atfıyla CMK'nın 100 ve devamı maddeleri gereğince şüphelilerin üzerine atılı suçlardan ayrı ayrı tutuklanmalarına..."

14. Başvuruçunun bu karara yaptığı itiraz, Salihli Sulh Ceza Hâkimliğininin 25/7/2016 tarihli kararıyla reddedilmiştir.

15. Başvuruçucu 8/8/2016 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

16. Manisa Cumhuriyet Başsavcılığı soruşturma dosyasını 27/9/2016 tarihinde yetkisizlik kararı ile Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına, Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı ise yasal değişiklik nedeniyle dosyayı 10/1/2017 tarihli yetkisizlik kararı ile İzmir Cumhuriyet Başsavcılığına göndermiştir.

17. İzmir Cumhuriyet Başsavcılığı 17/5/2017 tarihinde, başvuruçucu hakkında Türkiye Cumhuriyeti Hükümetini ortadan kaldırmaya veya görevini yapmasını engellemeye teşebbüs etme, anayasal düzeni ortadan kaldırmaya teşebbüs etme suçlarından kovuşturma yapılmasına yer olmadığına karar vermiş olup aynı tarihli iddianame ile başvuruçunun silahlı terör örgütüne üye olma suçundan cezalandırılması istemiyle İzmir 14. Ağır Ceza Mahkemesinde kamu davası açmıştır.

18. İddianamede, başvuruçunun FETÖ/PDY silahlı terör örgütüne üye olduğu ileri sürülmüş olup bu suçlamaya esas alınan olgular özetle şöyledir:

i. Başvuruçunun ceza infaz kurumunda bulunduğu sırada yakınları tarafından getirilen Kur'an-ı Kerim'in 83., 84., 85. ve 86. sayfalarının farklı kısımlarının yırtılmış olduğu, Nisa Suresi'nin 36., 42., 45. ve 56. ayetlerinin işaretlendiği belirtilmiştir.

ii. HSYK Genel Kurulu tarafından gönderilen, altmış bir sayfadan ibaret karar gerekçesine değinilerek kararda; başvuruçunun FETÖ/PDY mensubu olması dikkate alınarak ihraç edildiği tespitinin yapıldığı, özellikle bu yapının devleti ele geçirmeye çalışması ve yargının içine sızarak anayasal düzeni ortadan kaldırma amacı gütmesine vurgu yapılarak anılan yapıya dâhil olan kişilerin örgüt üyesi olduğunun ifade edildiği belirtilmiştir.

19. İddianame İzmir 14. Ağır Ceza Mahkemesince (Mahkeme) 22/5/2017 tarihinde kabul edilmiş ve Mahkemenin E.2017/262 sayılı dosyası üzerinden kovuşturma aşaması başlamıştır. Mahkeme 22/5/2017 tarihinde tensiple birlikte başvuruçunun tahliyesine ve yurt dışına çıkış yasağı konularak adli kontrol tedbiri uygulanmasına karar vermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"Sanığın mevcut delil durumu tutuklulukta geçirdiği süre dikkate alınarak sanığın başka suçtan tutuklu veya hükümlü bulunmadığı takdirde tahliyesine, sanık hakkında CMK'nın 109/3-a maddesi gereğince yurt dışına çıkış yasağı şeklinde adli kontrol tedbirinin uygulanmasına..."

20. Mahkeme 13/7/2017 tarihinde yapılan duruşmada başvuruçunun savunmasını almıştır. Başvuruçunun savunmasının ilgili kısmı şöyledir:

"Ben 15 Temmuz 2016 tarihinden önce Manisa ili Alaşehir ilçesinde Cumhuriyet Savcısı olarak görev yapıyordum. 15 Temmuz 2016 tarihinde tatildegidim. Eşim ve çocuklarım ile birlikte Çanakkale'ye tatile gitmiştim. Darbe yapıldığını Cumhurbaşkanımızın bildiriyle televizyondan öğrendim. Ardından izinlerimizin kaldırıldığını öğrendim. Ertesi gün eşim ile birlikte tekrar görev yaptığım yere geldim. Eve gelmeden önce Hâkim ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından açığa alınan hakim ve savcılar ile ilgili bir liste internette gördüm. Listede adım olduğumu da gördüm. Ben buna rağmen eşim ile birlikte görev yaptığım Alaşehir ilçesine döndüm. Evime geldim. Adliyeye gittim. Başsavcı bey ile birlikte toplantı yaptık. Tekrar evime geçtim. Bir süre sonra gece saat 24:00 civarında evime polisler ile birlikte görev yaptığım savcı arkadaşım arama yapacağını söyleyerek evimize geldiler. Evde gerekli arama işlemleri yapıldı. Gözaltına alındım. Gözaltı işlemi yapıldı. Sonrasında tutuklandım. Ben FETÖ/PDY terör örgütü üyesi değilim. Bu örgüt ile hiçbir ilgim yoktur. Bu örgütü lanetliyorum. Ben eğitim gördüğüm süre içerisinde evlerinde ve yurtlarında kalmadım. Ben ilkokulu, ortaokulu ve liseyi Mardin Mazıdağında okudum. Lise çağında 3. Sınıfa giderken Sınav dersanesine gittim. Sonraki sene de aldığım puan sebebiyle Uğur Dersanesi'ne gittim. Ben üniversite sınavlarına il girdiğim yıl herhangi bir tercih yapmadım. 2. Yıl Mazıdağ Kaymakamlığı bir sınav açmıştı o sınav sonucunda öğrencileri Sur Dersanesi'ne yönlendirdiler. Beni de buraya yönlendirdiler. Daha doğrusu bu dersaneye ücretsiz kayıt yaptırabileceğimi söylediler. Ancak ben bu dersaneye gitmedim. Uğur Dersanesi'ne gittim. Uğur Dersanesi Diyarbakır'daydı. Diyarbakır'daki şubesine gittim. Sonrasında Ankara Hukuk Fakültesi'ni kazandım. Fakültede okuduğum sürede ilk 1 yıl Kocatepe öğrenci yurdunda kaldım. Sonra arkadaşlarım ile birlikte ev tuttuk. Evde kaldık. Bu kaldığım evin cemaat ile bir ilgisi yoktur. Cemaat evi değildir. Ben cemaatin yurt ve evlerinde kalmadım. Hukuk fakültesini bitirdikten

sonra evimde sınava hazırlandım. Hiçbir zaman sınava cemaatin öğrenci evleri olarak bilinen evlerinde hazırlanmadım. Hâkimlik sınavını kazandım. Stajımı Ankara'da yaptım. Sonrasında kura sonucu Sakarya merkezde savcı olarak göreve başladım. Burada 3 yıl çalıştıktan sonra Bingöl Solhan'a tayinim çıktı. Orada da 2 yıl çalıştıktan sonra Çorum Sungurlu ilçesine tayinim çıktı. Sungurlu'dan sonra da Manisa Alaşehir ilçesine tayinim çıktı. En son buradayken de açığa alındım ve ihraç edildim. Ancak HSYK ihraç karar incelendiğinde ihraç kararının hiçbir yerinde ne ismim, ne görev yaptığım yerler, baktığım dosyalar, işler ile ilgili hiçbir bilgi yoktur. Cemaat ile bağlantılı olduğuna ilişkin herhangi bir delil de yoktur. Ben ihraç kararı ile ilgili olarak da dava açtım. Sonucunu bekliyorum Ben bugüne kadar cemaat yapılanması içerisinde yer almadım. Sohbet ve toplantılara katılmadım. Dersanelerine ve okullarına gitmedim. Zaman gazetesi ve sızıntı dergisi aboneliğim yoktur. Bank Asya'da herhangi bir hesabım yoktur. Bugüne kadar hiç kimseye fitre, zekat, bağış, himmet, burs, kurban adı altında para vermedim. Kimseden de bu adlar altında para toplamadım. Ben tutuklandıktan sonra eşimden Kur'an-ı Kerim meali getirmesini istedim. Ben sonuçta müslüman bir insanım ve Kur'an okumayı biliyorum. C anki duygularım ile ceza evindeyken Kur'an okumak istedim. Önceden de okuyordum. Kur'an-ı Kerim ailem tarafından getirildi. Ancak bana verilmedi. Bunun verilmeyiş nedenini ceza evi müdürüne sorduğumda Kur'an-ı Kerim'in 2 sayfasının yırtılmış olduğunu belirtti. Nisa Suresi'nin bulunduğu kısımda ayetlerin işaretlendiği iddia edilmektedir. Herhangi bir işaret yoktur. Sadece Nisa Suresi'nin bulunduğu yerdeki sayfa yırtılmıştır. Bu özel bir amaç ile yapılmış değildir. Ben bile ne şekilde yırtıldığını hatırlamıyorum. Çocuğum yırtmış olabilir. Ben okurken hızlı çevirip yırtmış olabilirim. Ne şekilde yırtıldığını bilmiyorum. Diyanet mührünün olmadığı söylenmektedir. Kur'an'ın arkasında ISBN numarası vardır. Herhangi bir amaç ile bu Kur'an'ı evimde buldurmadım. Özel bir amacı yoktur. Kur'an-ı Kerim aynı basımevi tarafından basılmakta ve yayınlanmaktadır. Bu hususta ne amaçlanmaktadır anlamış değilim. Ben Kur'an-ı Kerim bana verilmeyince dilekçe yazarak verilmesini istedim. Kur'an-ı Kerim aynı gün akşam idare tarafından bana tutanak ile teslim edildi. Ben iddianamede yazılı hiçbir hususu kabul etmiyorum. Benim işaretlediğim iddia edilen ayetler kadın hakları ile ilgilidir. En sonunda da Allah'a ortak koşmama ve doğru söyleme ile ilgili ayetlerdir. Kur'an-ı Kerim'i yayinevinden eşim bana satın almıştır. Çünkü eşim Kur'an-ı Kerim'i bana hediye etti. Benim çocuğum 6 yaşındadır. Alaşehir'de bulunan Üstek Koleji'ne gidiyordu. Bu kolejin örgüt ile cemaat ile herhangi bir ilgisi yoktur. Halen de açıktır. Alaşehir'de cemaatin okulu vardır. Ben çocuğumu o okullara vermedim. Üzerime atılı suçlamayı kabul etmiyorum. Daha önceden de ifade vermiştim. İfadelerim doğrudur. Ben bu suçlama nedeniyle 310 gün tutuklu kaldım. Eşimin bulduğumuz yerden 2 kez tayini çıktı. Daha doğrusu eşimin Alaşehir'de bulunan geçici görevini kaldırdılar. Sonradan da Yalova'ya eş durumu olmaması sebebiyle tayini çıktı. Mağdur oldum. Bunu da belirtmek istiyorum. Ben iddianamedeki delillere göre örgütün neresindeyim bunu bilmek istiyorum. Hangi şekilde organik bağım var bilmiyorum. İddianamede belirtilen iddialar asılsızdır. Aslında iddia da yoktur. Sadece HSYK kararı ve Kur'an-ı Kerim vardır. Aleyhime başkaca delil gösterilmemiştir. Hangi eylemim, hangi faaliyetim örgüt ile ilgilidir. Bu belli değildir. Böyle bir şey yoktur."

21. Mahkemenin 15/2/2018 tarihinde, başvuru hakkındaki güncel bilgi ve belge talebi üzerine, Hâkimler ve Savcılar Kurulunun (HSK) Mahkemeye gönderdiği 28/3/2018 tarihli yazıda, başvuruçunun FETÖ/PDY ile iltisak ve irtibatına dair Genel Sekreterlik Disiplin Bürosunda mevcut bilgi, belge ve delillerin gönderildiği belirtilmiş olup bu bilgi ve belgelerden (HSYK'nın görevden uzaklaştırma, meslekten çıkarma kararları ve yeniden inceleme talebi üzerine verilen kararı, HSYK Üçüncü Dairesi'nin 5/11/2016 tarihli kararı, Başbakanlık İletişim Merkezi başvurusu, sosyal medya paylaşımı, tanık T.P.nin 16/2/2018 tarihli ifadesi) bazılarının içeriği özetle şöyledir:

i. HSYK Üçüncü Dairesi'nin 5/11/2016 tarihli ve 2016/9876 sayılı kararında bahsedilen 8/8/2016 tarihli, M.A. imzalı dilekçede; 23/10/2015 tarihinde FETÖ/PDY silahlı terör örgütünün cemaat yapılanmasına ilişkin olarak bir vatandaş tarafından yapılan ihbar üzerine yürütülen soruşturmada, başvuruçunun ihbarla ilgili ifade almaktan başka herhangi bir işlem yapmadığının iddia edildiği anlaşılmıştır.

ii. Başbakanlık İletişim Merkezi'ne (BİMER) 6/1/2017 tarihli isimsiz ihbarda; Ankara'da görevli M.T. İsimli Cumhuriyet savcısının 2011 yılında Çorum Sungurlu Adliyesinde görevli iken ağır ceza hâkimi, mahkeme başkanı İ.Ç., V.G., Cumhuriyet Başsavcıları M.B., N.D., Cumhuriyet Savcıları Ali Aktaş, M.K., Ö.Ç.'nin bir cinayet soruşturmasını yürütüp, uyduruk delil bulup, gerçek delilleri karartıp sanıkları beraat ettirdikleri, beraat eden sanık H.A.'nın oğlunun Tunceli Vali Yardımcısı S.A. olduğu, S.A.'nin FETÖ'den tutuklu olup ceza infaz kurumunda bulunduğu, adlarını saydığı Sungurlu Adliyesi personelinin FETÖ'cü olduğu, M.T. araştırılırsa FETÖ'cü olduğunun ortaya çıkacağı belirtilmiştir.

22. 4/4/2018 tarihinde yapılan altıncı celsede;

i. Başvuruçunun müdafinin beyanlarının ilgili kısmı şöyledir:

"HSK'dan gelen yazı cevabı içeriğine göre Şubat 2018 tarihinde alınan tanık T.P. ifade vermiştir. Ancak müvekkilimiz ile bu tanığın arası bozuktur. Aralarında husumet vardır. Bu kişinin verdiği ifade delil taşımamaktadır. Kendisi duyumlara dayanarak ifade vermiştir. BİMER başvurusunda müvekkilimizin sadece adı geçmektedir. Başvurunun tarihi müvekkilimizin tutuklandığı tarihten sonradır. İddianamede bu başvuruya dayanılmamıştır ve değinilmemiştir. T.P. ile müvekkilimiz sadece 4 - 5 ay birlikte çalışmıştır. Kendisi Sungurlu ilçesinde Başsavcı olarak görev yapmıştır. Şu anda ... İli Başsavcısı olarak görevde olduğunu biliyoruz. Beyanları soyut isnatlara dayandığı için bizce delil vasfı yoktur. Ancak mahkeme takdir ederse tanık olarak dinlenmesini talep ediyoruz. Ayrıca gelen belge ve bilgileri inceleyip beyanda bulunmak için süre talep ediyoruz, ..."

ii. Başvuruçunun beyanlarının ilgili kısmı şöyledir:

"Avukatımın beyanlarına katılıyorum. Siber incelemede olan telefon hattı benim adıma kayıtlıdır. Ancak eşim tarafından kullanılmaktaydı. 2015 yılının Ocak ayında o telefon kırıldı. Ben de kendisine yeni bir telefon aldım. Arama sırasında bu telefon alınmış. Ancak ben bu telefonu hiçbir zaman kullanmadım. GSM hattımı da bu telefonu hiçbir zaman takmadım. Bu nedenle bu yöndeki incelemeden vazgeçilmesine karar verilmesini talep ediyorum. HSK hakkımda soruşturma devam ettiği söylenen dosya ilgili olarak 2015 yılında bir askerin getirdiği bir ihbarcı veya müşteki bilemiyorum. FETÖ/PDY Silahlı Terör Örgütü ile ilgili beyanda bulunmuş ve benim bu konuda işlem yapmadığım belirtilmiştir. Ancak ben o kişinin ifadesini almıştım ve dosya yetkili savcıya aktarılmıştı. Nöbetçi savcıyken gerekli işlemleri yapıp ilgili savcıya aktarmışım. T.P. ile 2015 yılında kısa bir süre çalışmıştık. Ben kendisine başsavcı olarak her türlü saygıyı göstermiştim. Kendisi ile aramızda bir soğukluk vardı. İfadesinde FETÖ/PDY Silahlı Terör Örgütü ile ilgili olarak bahsetmesi gerekirken benim mesleki yetersizliğim hakkında beyanda bulunmuştur. Ben bu beyanını kabul etmiyorum. Kendisi bana önyargılı bir şekilde davranmıştır. Tanığın benim mesleki yeterliliğim konusunda değerlendirme yaptığı beyanını kabul etmiyorum. Benim mesleki başarılarım dosyamda mevcuttur. Bu tanık bana karşı önyargılıdır. Beyanından bu husus anlaşılmaktadır. Ben çalıştığım yerlerde sadece bu yapı ile bağlantısı olan kişilerle değil tüm meslektaşlarımla en iyi şekilde görüştim. Sosyal ilişkilerimi bu şekilde kurdum."

23. Mahkemenin 3/4/2018 tarihli yazısı üzerine HSK tarafından gönderilen 24/4/2018 tarihli yazıda başvurucu hakkında FETÖ/PDY silahlı terör örgütü üyesi olduğu iddiasıyla soruşturma izni verildiği, evrakın Teftiş Kurulu Başkanlığı'na gönderildiği, soruşturmanın halen devam ettiği belirtilerek yazı ekinde V.K. isimli şahsın şikayetlerinin yer aldığı bazı belgeler gönderilmiştir.

24. Bu belgeler incelendiğinde; V.K.'nın 2017 yılında İçişleri Bakanlığı ve BİMER'e yaptığı başvurularında özetle; Jandarma personeli iken FETÖ'cü hâkim ve savcıların komplosuyla orantısız ceza aldığını, Manisa Alaşehir Adliyesinde o dönem Cumhuriyet savcısı olan, FETÖ/PDY kapsamında ihraç edilen ve tutuklu olan Ali Aktaş ile aralarında husumet olduğunu, savcının kendisi nöbetçiye görevini ihmal ettiğini, ihmal suçunu şahsının üzerine atarak hakkında tutanak tuttuğunu ve kendisi bu FETÖ'cü savcının yalan söylediğini mahkemede ispat edince hedef gösterildiğini, FETÖ'cü hâkim ve savcılarının kendisine düşman gibi baktıklarını ve adeta açığını aradıklarını belirttiği anlaşılmaktadır.

25. Kovuşturma aşamasında dinlenen tanıkların beyanları özetle şöyledir:

i. Tanık T.P. (Cumhuriyet Başsavcısı), HSK'nın Mahkemeye gönderdiği (bkz. § 22) 16/2/2018 tarihli ifadesiyle benzer içerikteki beyanında özetle; başvurucuyu Sungurlu Cumhuriyet Başsavcısı olarak görev yaptığı dönemde tanıdığını, başvurucunun aynı yerdeki Hâkim B.G. ve Cumhuriyet Savcısı İ.P. ile ilişkilerinin iyi seviyede olduğunu gözlemlediğini, bu kişilerin FETÖ/PDY ile iltisakları nedeniyle meslekten ihraç edilen kişiler olduğunu, başvurucunun da bu örgüt ile bağlantıları yönünde duyuların mevcut olduğunu, başvurucunun ayrıca mesleki olarak yetersiz bir Cumhuriyet savcısı olduğunu, kendisinin tanzim ettiği iddianameleri veya kovuşturmayaya yer olmadığına dair kararları yetkisi dâhilinde eksiklik sebebi ile iade etmesi üzerine diğer savcılara kendisine karşı birlik olmalarını ve karşı durmalarını, birlik olmaları hâlinde kendisinin bu tür işlemlerde bulunamayacağını söylemiş olduğunu aynı yerde görev yapan Cumhuriyet Savcısı Ö.F.Ö. ve S.Y.nin kendisine ilettiğini hatırladığını, Alaşehir Cumhuriyet Başsavcısı A.Y.den duyduğuna göre adı geçen görevden alındığında ve hakkındaki soruşturma sebebiyle tutuklandığında duruşma salonunda "*Hırsızlar dışarıda, biz içeri giriyoruz*" şeklinde sözler söylediğini, bu sözlerin mahkeme tutanaklarına geçip geçmediğini bilmediğini, ayrıca başvurucunun kendisinden önceki Sungurlu Cumhuriyet Başsavcısı N.D. ile başsavcısı-savcı ilişkisi dışında birlikteliklerinin olduğunu, N.D.yi bir başsavcı olarak değil istediğini yaptırabilecek bir kişi olarak gördüğünü yukarıda isimlerini belirttiği Cumhuriyet savcılarında duyduğunu, N.D.nin de ihraç edilen kişilerden olduğunu, başvurucu ile ilgili daha ayrıntılı bilgiye o dönemde aynı yerde görev yapan Ö.F.Ö. ve S.Y.nin sahip olabileceğini düşündüğünü, başvurucu ile dört beş ay gibi bir süre çalıştığını belirtmiştir.

ii. Tanık B.G. beyanında özetle; başvurucu ile Sungurlu Adliyesinde 2013-2015 yılları arasında çalıştığını, T.P. isimli başsavcının S.Y. isimli savcı tarafından tahrik edilmesi ve kendisiyle samimi olduğu iddiası nedenleriyle başvurucunun meslekten ihraç edildiğini, başvurucuyla ilişkisinin diğer meslektaşlarıyla ilişkisinden farklı olmadığını, iş nedeniyle tanışmışlığı dışında kişisel ilişkisinin olmadığını, iddia edildiği şekilde silahlı terör örgütüne üye olma konusunda hiçbir eylemine tanık olmadığını, ihraç edilen eski Başsavcı N.D. ile çok samimi olduğu iddiasının da yersiz olduğunu, hatta başvurucu kıdemli savcı olmasına rağmen başsavcı izne

ayrıldığında başsavcı vekili olarak başvuruçunun değil S.Y. isimli savcının görevlendirildiğini, belirtilen bu hususların resmî kayıtlarda da mevcut olduğunu belirtmiştir.

iii. Tanık S.Y. beyanında özetle; Başsavcı T.P.nin başvuruçunun yazdığı iddianameleri ve kovuşturmaya yer olmadığına dair kararları yetkisi dâhilinde eksiklik nedeniyle haklı olarak iade ettiğini, başvuruçunun doğrudan kendisine başsavcının iadeleri karşısında *"Birlikte hareket edelim, birlik olalım, bu şekilde hareket etmemiz halinde başsavcı bir şey yapamaz"* şeklinde bir şey söylemediğini, ancak bu sözleri diğer Cumhuriyet Savcısı Ö.F.Ö.ye söylediğini, Savcı Ö. Bey'in de başvuruçunun bu şekilde sözler söylediğini kendisine söylediğini belirtmiştir.

iv. Tanık Ö.F.Ö. beyanında özetle; 2014 Yaz Kararnamesi ile Sungurlu Cumhuriyet Başsavcılığına atandığını, o dönemde başvuruçunun ile Sungurlu'da Cumhuriyet savcısı olarak görev yaptığını, 2014 HSK seçimlerinden sonra T.P.nin, Cumhuriyet Başsavcısı olarak Sungurlu'ya geldikten sonra yapılan toplantıda iddianamelerin yazımında uyulacak şekil kuralları hususunda birlikte karar aldıklarını, bu şekilde birçok iddianame yazdıklarını, başsavcının başvuruçunun birçok iddianamesini bu şekilde olmadığı, olay anlatımı itibarıyla yetersiz olduğu gerekçesiyle iade etmiş olduğunu, bu hususta başvuruçunun ile başsavcı görüştüğünde başsavcının başvuruçuya kendisini emsal göstererek iddianameleri istenen şekilde yazmış olduğunu, iddianamelerinin gayet güzel olduğunu söylediğini, bunun üzerine hatırladığı kadarıyla savcı odasında bulunduğu sırada başvuruçunun geldiğini, *"Başsavcı bey senin iddianamelerini kabul etmiş, senin yüzünden bana laf etti, hepimiz aynı şekilde yazsak başsavcı beyin dediklerini yapmasak bize bir şey diyemez"* dediğini, görüşme sırasında Cumhuriyet Savcısı S.Y.nin odada olmadığını, sonradan bu durumu kendisine anlattığını, başvuruçunun yine aynı dönemde ağır ceza mahkemesi üyesi olarak görev yapan, daha sonra FETÖ/PDY ile iltisakı nedeniyle meslekten ihraç edilen B.G. ve Cumhuriyet Savcısı İ.P. ile daha çok görüştüğünü, meslekten ihraç edilen Başsavcı N.D. döneminde başvuruçunun iddianamesinin yine iade edildiğini, başvuruçunun *"İade etse de ben aynı şekilde yine yazar, gönderirim"* dediğini belirtmiştir.

26. Mahkeme 13/2/2019 tarihli duruşmada başvuruçunun ve müdafisine tanık beyanlarına karşı diyeceklerini sormuştur.

i. Başvuruçunun müdafisinin tanık beyanlarına karşı açıklamasının ilgili kısmı şöyledir:

"Talimat ile dinlenen tanık beyanlarından aleyhe hususları kabul etmiyoruz. T.P.nin beyanlarında müvekkilin ilk tutuklandığı vakit duruşma salonunda hırsızlar dışarıda biz içeri giriyoruz diye söylediğini duyduğunu belirtmiştir. Bu duyuma dayalı olduğu için buna itirazımız mevcuttur. Müvekkilim ben ne yaptım hırsız mıyım rüşvet mi aldım devlete ne yaptım şeklinde sözler söylediğini polis memurları tutanak altına almıştır. Diğer tanık beyanlarıyla da anlaşıldığı üzere T.P. ile müvekkil arasında iddianamenin iadesi yönünde hoş olmayan durumlar oluşmuştur. Aralarında husumet oluşmuştur. Bu nedenle beyanını kabul etmiyoruz."

ii. Başvurucunun tanık beyanlarına karşı açıklamasının ilgili kısmı şöyledir:

"Talimat ile dinlenen tanık beyanlarından aleyhe hususları kabul etmiyorum. Bu konuda avukatımın beyanlarına katılıyorum. T.P. iki kez beyan vermiştir. Beyanları birbiriyile aynıdır. Beyanlarında belirttiği iki kişinin Ö.F.Ö. ile S.Y.nin benim ile ilgili ayrıntılı bilgi sahibi olduğunu belirtmiştir. Somut beyan bu şekildedir. Bunun dışındaki beyanları duyuma dayalıdır. Ben T.P.'nin beyanlarını kabul etmiyorum. Buna ilişkin daha önce de beyanda bulunmuştum. Beyanlarım geçerlidir. Ö.F.Ö. ve S.Y.de somut beyanlarda bulunmamışlardır. Ben, Ö.F.Ö. ile başsavcının iadesiyle ilgili konuşmuştum. O hususu da hatırlıyorum. Birlikte olalım karşı çıkalım şeklinde bir şey söylemedim."

27. Savcılık 13/2/2019 tarihinde esas hakkında mütalaasını sunmuştur. Esas hakkında mütalaanın ilgili kısımları şöyledir:

"Sanık hakkında FETÖ/PDY Silahlı Terör Örgütüne üye olma suçundan kamu davası açıldığı,

Sanık hakkında tanzim olunan iddianamede ceza infaz kurumunda bulunduğu sırada yakınları tarafından Kur'an-ı Kerim getirildiği, 83-84-85-86 sayfalarının farklı kısımlarının yırtılmış olduğu, Nisa süresi 36-42-45 ve 56. Ayetlerinin işaretlendiği, bu nedenle infaz koruma müdürlüğüne araştırma yapıldığı, söz konusu Kur'an-ı Kerim'in basımıyla ilgili Diyanet İşleri Başkanlığı'nın bununla ilgili tutanağının dosya arasında olduğu, HSK tarafından ihraç edildiği gerekçesiyle delillerin takdiri mahkemeye ait olmak üzere kamu davasının açıldığı,

72 tepe yöneticisi ile herhangi bir görüşmesinin bulunmadığı,

Yapılan bylock sorgusu ve polnet araştırması neticesinde sanığın örgütün gizli haberleşme ağı olan bylock programını kullanmadığının tespit edildiği, polnet sorgusunda herhangi bir suç unsurunun bulunmadığı,

Bank Asya hesaplarına ilişkin alınan bilirkişi raporunda, hesabının bulunmadığını anlaşıldığı,

Zaman gazetesi ve Sızıntı dergisi aboneliğinin olmadığı,

Fitre, zekat, bağış, himmet, burs, kurban adı altında para verdiğine veya topladığına dair bir iddianın ve delilin bulunmadığı,

KHK ile kapatılan kurumlarda çalışma kaydının bulunmadığı,

Çocuğunun KHK ile kapatılan okullarda eğitim görmediği,

Yapılan arama neticesinde ele geçen dijital materyaller ile ilgili olarak siber inceleme raporunun geldiği, herhangi bir suç unsuruna rastlanmadığının sadece materyalde kakao talk isimli program kalıntılarına rastlandığının bildirildiği,

Talimat ile tanık olarak ifadesi alınan B.G.'nin ifadesinde iddia edildiği şekilde sanığın silahlı terör örgütüne üye olma konusunda hiçbir eylemini görmediğini, tanık olmadığını, ihraç olan eski başsavcı N.D. ile çok samimi olduğu iddiasının da yersiz olduğu, silahlı terör örgütüne üye olduğuna dair hiçbir şekilde bir eylemine tanık olmadığını beyan ettiği,

Tanık S.Y.'nin beyanında, sanık Ali Aktaş için doğrudan kendisine Cumhuriyet başsavcısına karşı birlikte hareket edelim birlik olalım bu şekilde hareket etmeleri halinde başsavcının bir şey yapamayacağı şeklinde bir şey söylenmediğini beyan ettiği,

UYAP bilgi bankasından yapılan sorgulamada aleyhine herhangi bir beyanın bulunmadığı,

Dolayısıyla yapılan yargılama, toplanan deliller, gelen cevabi yazılar, tanık beyanları bir bütün halinde değerlendirildiğinde sanığın üzerine atılı suçu işlediğine dair mahkumiyetine yeterli, her türlü şüpheden arındırılmış kesin, inandırıcı delil elde edilemediğinden 5271 sayılı CMK'nın 223/2-e maddesi gereğince beraatine karar verilmesi kamu adına talep ve mütalaa olunur."

28. Mahkemece 13/2/2019 tarihinde başvuru hakkında verilen beraat kararının ilgili kısımları şöyledir:

"...

Sanıktan ele geçen dijital materyaller ile ilgili olarak siber inceleme raporunda herhangi bir suç unsuruna rastlanmadığı, sadece 6 numaralı materyal olan Samsung marka GT-18190 model ... İMEİ numaralı cep telefonunun export incelenmesinde FETÖ/PDY Silahlı Terör Örgütü soruşturma konusu kapsamında şüphelilerin iletişim olarak kullandıkları ve daire başkanlığı tarafından bildirilen ve internet üzerinden indirilerek kullanılabilen Kakao Talk isimli uygulamanın kahlntılarına rastlanmış ise de, söz konusu programın milyonlarca insanın görüşme amacı ile kullandığı ve halen Google play store ve App storeda bulunduğu ve faal bir şekilde telefonlara indirilebildiği, Yargıtay 16. Ceza Dairesinin 2017/3495 Esas, 2018/768 Karar sayılı bozma ilamında da 'Kakao isimli programın sanık tarafından kullanıldığı belirtilmiş, aynı şekilde Whatsapp isimli yazışma programının da sanık tarafından kullanılmasının karşısında, bahse konu programların kullanılmasının, sanığın adı geçen silahlı terör örgütünün üyesi olduğunu kanıtlayacak nitelikte deliller olmadığı' belirtilmiştir.

...

Tüm dosya kapsamı, sanık savunması, tanık beyanları dikkate alındığında; sanığın örgüt üyesi olup olmadığı hususunda ortaya bir şüphenin çıktığı, mevcut delillerin örgüt üyeliği için yeterli olmadığı, zira silahlı terör örgütüne üye olma suçu, sanığın örgütün hiyerarşik yapısına dahil olmasıyla tamamlanacağı, sanığın, örgütün hiyerarşik yapısına dahil olup olmadığı, bu örgütsel pozisyonun doğrudan doğruya ortaya konulması veya sanığın eylem ve faaliyetlerinin sürekliliği, çeşitliliği ve yoğunluğu ya da eylemin niteliğinden hareketle belirleneceği, sanığın 72 tepe yöneticisi ile herhangi bir görüşmesinin bulunmadığı, yapılan bylock sorgusu ve polnet araştırması neticesinde sanığın örgütün gizli haberleşme ağı olan bylock programını kullanmadığının tespit edildiği, polnet sorgusunda herhangi bir suç unsurunun bulunmadığı, Bank Asya hesaplarına ilişkin alınan bilirkişi raporunda, hesabının bulunmadığının anlaşıldığı, Zaman gazetesi ve Sızıntı dergisi aboneliğinin olmadığı, fitre, zekat, bağış, himmet, burs, kurban adı altında para verdiğine veya topladığına dair bir iddianın ve delilin bulunmadığı, KHK ile kapatılan kurumlarda çalışma kaydının bulunmadığı, çocuğunun KHK ile kapatılan okullarda eğitim görmediği, UYAP bilgi bankasından yapılan sorgulamada aleyhine herhangi bir beyanın bulunmadığı, tanık beyanlarında bu hususa ilişkin bir delil bulunmadığı gibi sözü geçen Kur'an-ı Kerim'in Diyanet Vakfı'nın basımı olduğu anlaşılmalı, amacı maddi gerçeğin ortaya çıkarılması olan ceza yargılamasının en önemli ilkelerinin birisi de ' kuşkudan sanık yararlanır ' (in dubio pro reo) ilkesidir. Bu ilkenin özü, ceza davasında sanığın cezalandırılması bakımından taşıdığı önemden dolayı göz önünde tutulması gereken herhangi bir meselede

baş gösteren kuşkunun, sanığın yararına değerlendirilmesidir. Bu itibarla sanığın atılı suçu işlediğine dair mahkumiyetine yeterli, her türlü kuşkudan arınmış, kesin, hukuki ve inandırıcı delil elde edilemediği anlaşıldığından giderilemeyen kuşkudan sanık yararlanır ilkesi gereğince silahlı terör örgütüne üyelik suçundan cezalandırılması istemiyle kamu davası açılmış ise de, yüklenen suçun sanık tarafından işlendiği sabit görülmediğinden 5271 sayılı CMK'nın 223/2-e md.si gereğince beraatine karar verilmesi gerekmiş[tir.]... "

29. Karara karşı başvuru müdafii tarafından, başvuru üzerine atılı suçu işlemediği sabit olduğu gerekçesiyle 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 223. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (b) bendi uyarınca beraat kararı verilmesi gerektiğinden bahisle 18/2/2019 tarihinde istinaf başvurusunda bulunulmuştur.

30. Dava, bireysel başvurunun incelendiği tarih itibarıyla istinaf aşamasında derdesttir.

IV. İLGİLİ HUKUK

31. İlgili hukuk için bkz. *Adem Türkel*, B. No: 2017/632, 23/1/2019, §§ 24-39.

V. İNCELEME VE GEREKÇE

32. Mahkemenin 17/7/2019 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

33. Başvurucu; Türkiye Cumhuriyeti Hükûmetini ortadan kaldırmaya teşebbüs etme, silahlı terör örgütüne üye olma suçlarından -suç işlediğine dair kuvvetli belirtinin yokluğuna rağmen- tutuklama nedeni olmadan, hukuka aykırı olarak tutuklandığını belirterek kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

34. Bakanlık görüşünde özetle; başvuru hakkında uygulanan tutuklama tedbirinin hukuki olup olmadığının Anayasa'nın 15. maddesi kapsamında incelenmesi ve başvuru hakkında uygulanan tutuklama tedbirinin meşru bir amacının olup olmadığı değerlendirilirken tutuklama kararının verildiği andaki genel koşulların gözardı edilmemesi gerektiği, darbe teşebbüsü sonrasında teşebbüsle veya FETÖ/PDY ile bağlantılı suçlara ilişkin soruşturmalarda delillerin sağlıklı bir şekilde toplanabilmesi ve soruşturmaların güvenlik içinde yürütülebilmesi için tutuklama dışındaki koruma tedbirlerinin yetersiz kalmasının söz konusu olabileceği, somut olayda başvuru hakkındaki tutuklanmasına dair verilen kararda yer alan gerekçeler kapsamında başvuru hakkındaki tutukluluğunun keyfi olduğunun savunulamayacağı değerlendirildiği, Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru yolunun ikincil bir yol olduğu, Anayasa'ya bariz şekilde aykırı yorumlar ile delillerin takdirinde açık bir keyfilik hâlinde hak ve özgürlük ihlaline sebebiyet veren durumlar hariç olmak üzere isnat edilen eylemlerin suç oluşturup oluşturmadığının, tutuklamaya ilişkin olanlar da dâhil kanun hükümlerinin yorumu ve bunların somut olaylara uygulanmasının derece mahkemelerinin takdir yetkisi kapsamında olduğu belirtilmiştir.

35. Başvurucu; Bakanlık görüşüne karşı beyanında özetle tutuklama tedbirinin hukuki olup olmadığına Anayasa Mahkemesinin denetimine tabi olduğunu, tutuklandığı sırada HSYK'nın açığa alma kararı ve Ankara Cumhuriyet Başsavcılığının ihbarı dışında hiçbir delilin bulunmadığını, iddianamede aleyhine somut hiçbir delilin bulunmadığını, yapılan yargılama sonunda Cumhuriyet savcısının mütalaasında beraat kararı verilmesini talep ettiğini, Mahkemenin oyçokluğu ile "*yüklenen suçun sanık tarafından işlendiğinin sabit olmaması*" nedeniyle beraatine karar verdiğini, bu karara karşı yazan mahkeme üyesinin ise "*yüklenen suçun sanık tarafından işlenmediğinin sabit olması*" nedeniyle beraat kararı verilmesi gerektiğini vurguladığını, tutuklanmasının Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarına, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) 5. maddesine ve yasal mevzuata aykırı olduğunu, Anayasa'nın 19. maddesi kapsamındaki kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğini belirtmiştir.

B. Değerlendirme

36. Anayasa'nın "*Temel hak ve hürriyetlerin sınırlanması*" kenar başlıklı 13. maddesi şöyledir:

"Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz."

37. Anayasa'nın "*Kişi hürriyeti ve güvenliği*" kenar başlıklı 19. maddesinin birinci fıkrası ile üçüncü fıkrasının birinci cümlesi şöyledir:

"Herkes, kişi hürriyeti ve güvenliğine sahiptir.

...

Suçluluğu hakkında kuvvetli belirti bulunan kişiler, ancak kaçmalarını, delillerin yok edilmesini veya değiştirilmesini önlemek maksadıyla veya bunlar gibi tutuklamayı zorunlu kılan ve kanunda gösterilen diğer hallerde hâkim kararıyla tutuklanabilir."

38. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile ilgili olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Bu itibarla başvuru tutuklamanın hukuki olmadığına yönelik bu bölümdeki iddialarının Anayasa'nın 19. maddesinin üçüncü fıkrası bağlamında, kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı kapsamında incelenmesi gerekir.

1. Uygulanabilirlik Yönünden

39. Anayasa Mahkemesi, olağanüstü yönetim usullerinin uygulandığı dönemlerde alınan tedbirlere ilişkin bireysel başvuruları incelerken Anayasa'nın 15. maddesinde ortaya konulan temel hak ve özgürlüklere ilişkin güvence rejimini dikkate alacağını belirtmiştir. Buna göre olağanüstü bir durumun bulunması ve bunun ilan edilmesinin yanı sıra bireysel başvuruya konu temel hak ve özgürlüklere müdahale teşkil eden tedbirin olağanüstü durumla bağlantılı olması hâlinde inceleme Anayasa'nın 15. maddesi uyarınca yapılacaktır (*Aydın Yavuz ve diğerleri*, §§ 187-191).

40. Soruşturma mercilerince başvurucuya yöneltilen ve tutuklama tedbirine konu olan suçlama, başvurucunun darbe teşebbüsünün arkasındaki yapılanma olduğu belirtilen FETÖ/PDY üyesi olduğu iddiasıdır. Anayasa Mahkemesi, anılan suçlamanın olağanüstü hâl ilanını gerekli kılan olaylarla ilgili olduğunu değerlendirmiştir (*Selçuk Özdemir* [GK], B. No: 2016/49158, 26/7/2017, § 57).

41. Bu itibarla başvurucu hakkında uygulanan tutuklama tedbirinin hukuki olup olmadığının incelenmesi Anayasa'nın 15. maddesi kapsamında yapılacaktır. Bu inceleme sırasında öncelikle başvurucunun tutuklanmasının başta Anayasa'nın 13. ve 19. maddeleri olmak üzere diğer maddelerinde yer alan güvencelere aykırı olup olmadığı tespit edilecek, aykırılık saptanması hâlinde ise Anayasa'nın 15. maddesindeki ölçütlerin bu aykırılığı meşru kılıp kılmadığı değerlendirilecektir (*Aydın Yavuz ve diğerleri*, §§ 193-195, 242; *Selçuk Özdemir*, § 58).

2. Kabul Edilebilirlik Yönünden

42. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden bulunmadığı anlaşılan bu iddiaların kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

3. Esas Yönünden

a. Genel İlkeler

43. Genel ilkeler için bkz. *Metin Evecen* (B. No: 2017/744, 4/4/2018, §§ 47-52) başvurusu hakkında verilen karar.

b. İlkelerin Olaya Uygulanması

44. Başvurucu; darbe teşebbüsünün arkasındaki yapılanma olduğu belirtilen FETÖ/PDY mensubu olduğu iddiasıyla yürütülen soruşturma kapsamında, silahlı terör örgütü üyesi olma suçlamasıyla 5271 sayılı Kanun'un 100. maddesi uyarınca tutuklanmıştır. Dolayısıyla başvurucu hakkında uygulanan tutuklama tedbirinin kanuni dayanağı bulunmaktadır.

45. Kanuni dayanağı bulunduğu anlaşılan tutuklama tedbirinin meşru bir amacının olup olmadığı ve ölçülülüğü incelenmeden önce tutuklamanın ön koşulu olan *suçun işlendiğine dair kuvvetli belirti* bulunup bulunmadığının değerlendirilmesi gerekir.

46. Alaşehir Cumhuriyet savcısı olarak görev yapmakta olan başvurucunun HSYK İkinci Dairesinin 16/7/2016 tarihli kararı ile görevden uzaklaştırılmasına karar verilmesinin ardından başlatılan soruşturmada başvurucu hakkında tutuklama tedbirine başvurulmuştur.

47. Alaşehir Sulh Ceza Hâkimliğinin tutuklama kararında (bkz. § 13) başvurucu yönünden görevinden açığa alındığı belirtilerek tutukluluğun ölçülü olduğuna genel olarak değinilmiştir. Tutuklamaya itirazın reddine ilişkin Salihli Sulh Ceza Hâkimliğinin kararında da herhangi bir delile atıf yapılmaksızın genel bir ifadeyle Alaşehir Sulh Ceza Hâkimliğinin söz konusu kararında usul ve yasaya aykırılık görülmediği ifade edilmiştir.

48. İddianamede ise başvurucunun meslekten ihracına ve ceza infaz kurumunda bulunduğu sırada yakınları tarafından getirilen Kur'an-ı Kerim'in bazı sayfalarının farklı yerlerinin yırtılmış olduğuna ve Nisa Suresi'nde bazı ayetlerin işaretlendiğine değinilmiş; bu olguların başvurucunun FETÖ/PDY üyesi olduğunu ortaya koyduğu ileri sürülmüştür.

49. Buna göre başvurucuya yöneltilen ve tutuklamaya konu olan suçlamanın dayanaklarından biri, başvurucunun görevinden uzaklaştırılmasıdır. Başvurucu, HSYK'nın 24/8/2016 tarihli kararı ile meslekten ihraç edilmiştir.

50. 15/7/2016 tarihinde gerçekleşen askerî darbe teşebbüsünden sonra 21/7/2016 tarihinde ülke genelinde olağanüstü hâl ilan edilmesine karar verilmiş ve olağanüstü hâl 19/7/2018 tarihinde son bulmuştur. Olağanüstü hâl döneminde alınan tedbirlerden biri de 23/7/2016 tarihli ve 667 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Alınan Tedbirlere İlişkin Kanun Hükmünde Kararname'nin (KHK) 3. ve 4. maddeleri uyarınca, terör örgütlerine veya devletin millî güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu MGK'ca karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti veya iltisakı yahut bunlarla irtibatı olduğu değerlendirilenlerin kamu görevlilerinin veya yargı mensuplarının görevlerinden uzaklaştırılması ya da kamu görevinden veya meslekten çıkarılmasıdır (*Aydın Yavuz ve diğerleri*, §§ 56-59).

51. Anayasa Mahkemesince daha önce de ifade edildiği üzere 667 sayılı KHK'nın 3. ve 4. maddelerine göre kamu görevinden veya meslekten çıkarma tedbirlerinin uygulanması için mutlaka terör örgütüyle, terör faaliyetleriyle ve bu arada darbe teşebbüsüyle kişi/kişiler arasında bağ kurulması şartı aranmamış; devletin millî güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu MGK'ca karar verilen yapı, oluşum veya gruplarla bağ kurulması yeterli görülmüştür. Ayrıca bu tedbirlerin uygulanabilmesi için söz konusu bağın yapıya, oluşuma veya gruba üyelik veya mensubiyet şeklinde olması zorunlu olmayıp iltisak ya da irtibat şeklinde olması da yeterlidir. Öte yandan anılan maddelerde, terör örgütleri veya devletin millî güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu MGK'ca karar verilen yapı, oluşum veya gruplar ile üyeler arasındaki bağın *sübut* derecesinde ortaya konulması şartı aranmamıştır (AYM, E.2016/6 (D. İş), K.2016/12, 4/8/2016, §§ 84-86).

52. Anayasa Mahkemesi, 667 sayılı KHK'nın 3. ve 4. maddeleri kapsamında kamu görevinden veya meslekten çıkarmanın -adli suç veya disiplin suçu işlenmesi karşılığında uygulanan yaptırımlardan farklı olarak- terör örgütleri ile millî güvenliğe karşı faaliyette bulunduğu kabul edilen diğer yapıların kamu kurum ve kuruluşlarındaki varlığını ortadan kaldırmayı amaçlayan, geçici olmayan ve nihai sonuç doğuran bir *olağanüstü tedbir* niteliğinde olduğunu, bu kapsamda yapılacak değerlendirmenin adli suç veya disiplin suçu niteliğindeki somut bir eylemin soruşturulması mahiyetinde bulunmadığını, burada ulaşılabilecek kanaatin cezai sorumluluğun tespitinden bağımsız olduğunu belirtmiştir (AYM, E.2016/6 (D. İş), K.2016/12, 4/8/2016, §§ 79, 86, 96).

53. Dolayısıyla darbe teşebbüsü sonrasında ilan edilen olağanüstü hâl döneminde alınan kamu görevinden veya meslekten çıkarma tedbirlerinin yukarıda belirtilen özellikleri ve bu tedbirlerin uygulanabilmesi için gerekli şartların niteliği birlikte dikkate alındığında başvurucu hakkında görevden uzaklaştırma ve/veya meslekten ihraç tedbirlerinin uygulanmasının -tek başına- suç işlediğine dair kuvvetli bir belirti olarak kabulü mümkün değildir (benzer değerlendirme için bkz. *Mustafa Baldir*, B. No: 2016/29354, 4/4/2018, § 70).

54. Başvurucunun ceza infaz kurumunda bulunduğu sırada yakınları tarafından getirilen Kur'an-ı Kerim'in bazı sayfalarının farklı yerlerinin yırtılmış olduğu ve Nisa Suresi'nin bazı ayetlerinin işaretlendiği iddianamede belirtilen bir diğer husus olup belirtilen sayfaların yırtık olmasının ve ayetlerin işaretlenmesinin hangi suretle atılı suça delil olabileceği konusunda bir açıklama yapılmamış, ilk derece mahkemesinin gerekçeli kararında söz konusu Kur'an-ı Kerim'in Diyanet Vakfının basımı olduğu belirtilmiştir.

55. Başvurucu hakkında Sulh Ceza Hâkimliğince 18/7/2016 tarihinde verilen tutuklama kararında ve düzenlenen iddianamede HSK tarafından gönderilen (bkz. § § 21/i,ii, 23) bilgi ve belgelere değinilmediği, mahkemenin beraat kararı gerekçesinde de açıkça bu belgelerden bahsedilmediği anlaşılmaktadır.

56. Tanık T.P.nin ifadesinde belirttiği hususlardan, başvurucunun FETÖ/PDY ile bağlantılı olabileceğine dair beyanlarının doğrudan ve somut olmadığı ayrıca diğer tanık beyanları ile birlikte değerlendirildiğinde de çelişkili ve soyut mahiyette kaldığı, yargı makamlarının denetimini yapabilecek bilgiler içermediği anlaşılmıştır.

57. Bu itibarla soruşturma belgelerinde yer alan tespit ve değerlendirmeler kapsamında somut olayda tutuklama için gerekli olan *suç işlendiğine dair kuvvetli belirtinin* yeterince ortaya konulmadığı sonucuna varılmıştır.

58. Varılan bu sonuç karşısında tutuklama nedenlerinin bulunup bulunmadığına ve tutuklamanın ölçülü olup olmadığına ilişkin ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

59. Açıklanan gerekçelerle suç işlediğine dair kuvvetli belirtiler ortaya konulmadan başvuru hakkında tutuklama tedbirinin uygulanmasının kişi hürriyeti ve güvenliği hakkına ilişkin olarak olağan dönemde Anayasa'nın 19. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan güvencelere aykırı olduğu sonucuna varılmıştır.

60. Bununla birlikte anılan tedbirin olağanüstü dönemlerde temel hak ve özgürlüklerin kullanımının durdurulmasını ve sınırlandırılmasını düzenleyen Anayasa'nın 15. maddesi kapsamında meşru olup olmadığının incelenmesi gerekir.

4. Anayasa'nın 15. Maddesi Yönünden

61. Anayasa'nın 15. maddesine göre savaş, seferberlik, sıkıyönetim veya olağanüstü hâllerde temel hak ve özgürlüklerin kullanılmasının kısmen veya tamamen durdurulabilmesi ve bunlar için Anayasa'nın diğer maddelerinde öngörülen güvencelere aykırı tedbirler alınabilmesi mümkündür. Ancak Anayasa'nın 15. maddesi, bu hususta kamu otoritelerine sınırsız bir yetki tanımamaktadır. Anayasa'nın diğer maddelerinde öngörülen güvencelere aykırı tedbirlerin Anayasa'nın 15. maddesinin ikinci fıkrasında sayılan hak ve özgürlüklere dokunmaması, milletlerarası hukuktan doğan yükümlülüklerle aykırı bulunmaması ve durumun gerektirdiği ölçüde olması gerekir. Anayasa Mahkemesince Anayasa'nın 15. maddesine göre yapılacak inceleme bu ölçütlerle sınırlı olacaktır. Anayasa Mahkemesi bu incelemenin usul ve esaslarını ortaya koymuştur (*Aydın Yavuz ve diğerleri*, §§ 192-211, 344).

62. Kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı savaş, seferberlik, sıkıyönetim ve olağanüstü hâl gibi olağanüstü yönetim usullerinin benimsendiği dönemlerde Anayasa'nın 15. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan dokunulması yasaklanan çekirdek haklar arasında değildir. Dolayısıyla bu hak yönünden olağanüstü hâllerde Anayasa'daki güvencelere aykırı tedbirler alınması mümkündür (*Aydın Yavuz ve diğerleri*, §§ 196, 345).

63. Ayrıca anılan hakkın milletlerarası hukuktan kaynaklanan yükümlülük olarak insan hakları alanında Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerden özellikle Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme'nin 4. maddesinin (2) numaralı ve Sözleşme'nin 15. maddesinin (2) numaralı fıkralarında ve bu Sözleşme'ye ek protokollerde dokunulması yasaklanan çekirdek haklar arasında olmadığı gibi somut olayda başvuru kişinin kişi hürriyeti ve güvenliği hakkına yapılan söz konusu müdahalenin milletlerarası hukuktan kaynaklanan diğer herhangi bir yükümlülüğe (olağanüstü dönemlerde de korunmaya devam eden bir güvenceye) aykırı olduğu da saptanmamıştır (*Aydın Yavuz ve diğerleri*, §§ 199, 200, 346; *Turhan Günay* [GK], B. No: 2016/50972, 11/1/2018, § 86).

64. Bununla birlikte kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı, devletin bireylerin özgürlüğüne keyfi olarak müdahale etmemesini güvence altına alan temel bir haktır (*Erdem Gül ve Can Dündar* [GK], B. No: 2015/18567, 22/2/2016, § 62). Kişilerin keyfi olarak hürriyetinden yoksun bırakılmaması, hukukun üstünlüğüyle bağlı olan bütün siyasal sistemlerin merkezinde yer alan en önemli güvenceler arasındadır. Bireylerin özgürlüklerine yönelik müdahalenin keyfi olmaması, olağanüstü yönetim usullerinin benimsendiği dönemlerde de uygulanması gereken temel bir güvencedir (*Aydın Yavuz ve diğerleri*, § 347).

65. Tutuklama tedbirinin uygulanması suretiyle bireylerin kişi hürriyeti ve güvenliği hakkına keyfi olarak müdahale edilmemesini sağlayacak güvencelerin başında suç işlendiğine dair belirtinin ortaya konulması gelmektedir. Suç işlendiğine dair belirtinin bulunması tutuklama tedbiri için ön koşul olduğundan aksi durumun kabulü, kişi hürriyeti ve güvenliği hakkına ilişkin tüm güvencelerin anlamsız hâle gelmesi sonucunu doğurur. Dolayısıyla -hangi nedenle benimsenmiş olursa olsun- olağanüstü yönetim usullerinin uygulandığı dönemlerde de kişilerin suç işlediklerine dair belirti bulunmadan tutuklanmaları *durumun gerektirdiği ölçüde* bir tedbir olarak kabul edilemez (*Turhan Günay*, § 88).

66. Somut olayda Anayasa Mahkemesince, soruşturma makamlarının suç işlediğine dair belirtileri somut olgularla ortaya koymadan başvuru hakkında tutuklama tedbirine başvurdukları sonucuna varılmıştır. Bu itibarla *olağanüstü hâl* döneminde temel hak ve özgürlüklerin kullanımının durdurulmasını ve sınırlandırılmasını düzenleyen Anayasa'nın 15. maddesinin başvuru kişinin kişi hürriyeti ve güvenliği hakkına yönelik Anayasa'nın 19. maddesinin üçüncü fıkrasında belirtilen güvencelere aykırı bu müdahaleyi meşru kılmadığı değerlendirilmiştir.

67. Açıklanan gerekçelerle -Anayasa'nın 15. maddesiyle birlikte değerlendirildiğinde de- başvuru kişinin Anayasa'nın 19. maddesinin üçüncü fıkrası bağlamında kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

5. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

68. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un "*Kararlar*" kenar başlıklı 50. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci ve ikinci cümleleri ile (2) numaralı fıkrası şöyledir:

"(1) Esas inceleme sonunda, başvuru hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir..."

"(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvuru lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir."

69. Başvurucu 20.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

70. Başvuruda, tutuklamanın hukuki olmaması nedeniyle Anayasa'nın 19. maddesinin üçüncü fıkrasının ihlal edildiğine karar verilmiştir. Başvurucu hakkındaki davada 22/5/2017 tarihinde başvuru tahliyesine karar verilmiştir. Dolayısıyla başvuru tutukluluk hâli sona ermiştir. Bu durumda tazminat dışında ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gereken bir hususun bulunmadığı anlaşılmaktadır.

71. Başvurucunun kişi hürriyeti ve güvenliği hakkına yönelik müdahale nedeniyle yalnızca ihlal tespitiyle giderilemeyecek olan manevi zararları karşılığında başvurucuya talebiyle sınırlı olarak net 20.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

72. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 239,50 TL harç ve 2.475 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 2.714,50 TL yargılama giderinin başvuru ödenmesine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

A. Kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın **KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA**,

B. Anayasa'nın 19. maddesinde güvence altına alınan kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının tutuklamanın hukuki olmaması nedeniyle **İHLAL EDİLDİĞİNE**,

C. Başvurucuya net 20.000 TL manevi tazminat **ÖDENMESİNE**,

D. 239,50 TL harç ve 2.475 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 2.714,50 TL yargılama giderinin **BAŞVURUCUYA ÖDENMESİNE**,

E. Ödemelerin, kararın tebliğini takiben başvuru Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal **FAİZ UYGULANMASINA**,

F. Kararın bir örneğinin İzmir 14. Ağır Ceza Mahkemesine (E.2017/262) **GÖNDERİLMESİNE**,

Başvuru Numarası : 2016/14178
Karar Tarihi : 17/7/2019

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 17/7/2019 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Engin YILDIRIM

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M.Emin KUZ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU